

Met een terugblik vooruit kijken

VGEO blijft werkgever wijzen op morele verantwoordelijkheid

- Door het dempingsmechanisme bij de premieberekening werden de premies in de jaren rond 2000 sterk verlaagd, gegeven de toen nog zeer ruime dekkingsgraden.

- De verplichtingen zijn toen ook op een structureel hoger niveau gekomen. Dit vond plaats door de zogenaamde 'brede herwaardering'. De overheid oefende druk uit om de toenmalige 'overwinsten' van de pensioenfondsen af te romen.

- In de loop van de laatste jaren was er bij ons pensioenfonds een grote afname van actieve deelnemers en toename van gepensioneerden. Was in 2009 de verhouding nog 2478 – 1173, eind 2013 is de verhouding bijna 50/50: 1897 actieve werknemers tegen 1674 gepensioneerden. Dat heeft een negatief effect op de premie-inkomsten van het pensioenfonds.

Te weinig bijstorting

Voor al deze negatieve oorzaken bleek de bijstorting van de werkgever van 54 miljoen euro te weinig. Dit mede doordat een aanzienlijk deel van dit bedrag compensatie was voor te weinig door de werkgever betaalde premies. Ondanks zware druk van SPEO, raad van deelnemers en VGEO was de werkgever niet bereid tot een verdere bijstorting. Als onderdeel van het herstelplan van de Nederlandsche Bank moest daarom tot korting worden overgegaan om de dekkingsgraad op het vereiste minimum van 104,2% te brengen. Deze kortingen kunnen niet worden teruggedraaid."

vervolg pag.2 >

Het VGEO-bestuur is zeer teleurgesteld over de situatie waarin de gepensioneerden van Reed Elsevier terecht zijn gekomen. Zij blijft de directie aanspreken op haar morele verantwoordelijkheid ten opzichte van de pensioenen van haar werknemers en ex-werknemers. Maar ze is er van overtuigd dat het met onze pensioenen nooit meer wordt wat het was. Een terugblik van het bestuur in twee delen: Hoe het ontstond, en hoe het lijkt te gaan worden.

"Als deelnemers van SPEO – actieve werknemers en gepensioneerden – leverden wij achtereenvolgens 3,3% en 1,4% pensioenkorting plus gemiste indexeringen in. Met ons waren er nog vele fondsen met hetzelfde probleem.

Wij zijn dus niet de enige, maar pijn doet het wel. Op dit moment staan wij op een dekkingsgraad van 105%. Dat is mede dankzij de kortingen op onze pensioenen en op de pensioenrechten van de nog werkenden. Geen royale situatie, waar we eens op 135% en zelfs 168% dekkingsgraad stonden.

Hoe zijn we in de huidige situatie beland? Door een opeenstapeling van de volgende oorzaken.

- Nadat in 2007 de financiële crisis was uitgebarsten hebben de centrale banken de rente zeer laag gehouden, om de investeringen weer te stimuleren en de economie uit

het slop te halen. Voor de pensioenfondsen was en is dit echter zeer ongunstig, omdat meer geld nodig is om aan de pensioenverplichtingen te kunnen voldoen. Zeker de helft van de teruggang van de dekkingsgraad is aan de lage rente te wijten.

- Wij leven allen langer en voor de langere levensverwachting moet extra geld opzij worden gezet, waarvoor de gepensioneerden niet hebben gespaard. Dit heeft een negatief effect op de dekkingsgraad van naar schatting 10 %.

- De financiële markten hebben per saldo negatief gepresteerd. Weliswaar was er een positief resultaat op de obligatieportefeuille, inclusief de afdekking van het renterisico. Maar deze werd gedempt door verliezen op de aandelenportefeuille.

Doe mee aan de bijgesloten VGEO-enquête!

Bijgesloten in deze Nieuwsbrief vindt U namens de VGEO een enquêteformulier. Wij roepen U op deze in te vullen en voor 8 oktober te retourneren. Aanleiding hiervan is het twintigjarig bestaan van uw belangenorganisatie.

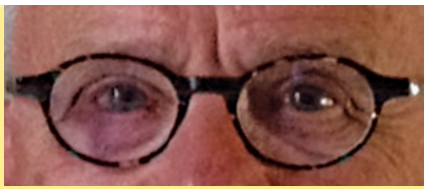
Na zoveel jaren willen wij graag weten hoe U als lid over ons denkt. Zo hopen wij nog beter aan uw wensen te kunnen voldoen. De anonieme uitkomsten hiervan ziet U terug in het extra dikke jubileumnummer dat begin december verschijnt. Wij hebben zowel rekening gehouden met leden die wél als die niet over internet beschikken.

Leden zonder internet kunnen het formulier invullen en in een envelop retourneren. Wie over internet beschikt kan snel en eenvoudig dit formulier online invullen.

IN DIT NUMMER

Het zal nooit meer worden zoals het was! 2	Ingezonden brief 2 6
Directie praat met COR 3	Mooie haljaarcijfers Reed Elsevier 6
Verantwoordingsorgaan 4	Nic van Rossum: Dwars in ruste 7
SPEO gepensioneerden leveren veel in 6	Chris Ankersmit 8

COMMENTAAR

Overheid vult zijn zakken en kijkt koffiedik

Na vier jaar soebatten legde het Ministerie van Sociale Zaken eindelijk een nieuwe pensioenregeling voor aan de Tweede Kamer. Die zou volgend jaar van kracht moeten worden. Maar aan 'wishfull thinking' heeft de overheid al jaren geen gebrek. Het economisch trauma van vijf jaar geleden heeft in deze nieuwe regeling nog na als een aardschok. Inmiddels werd al het nodige economisch puin geruimd maar de overheid moet er op pensioengebied nog aan beginnen. Zo wil zij dat de pensioenen grotere financiële buffers opbouwen tot 125% i.p.v. 120% van het vereiste vermogen. Het gevolg zal zijn dat de pensioenuitkeringen de komende jaren nog langduriger dan voorheen niet verhoogd worden. Maar er zal ook minder snel gekort worden troosten de politiek ons. Dat hale je de koekoek. Eén keer incasseren door een pensioenfonds is wel voldoende. Bovendien wil de overheid de premieopbouw van pensioenen verminderen. Dat komt het fondsvermogen weer niet ten goede en is alleen maar een overheidsbelang. De fiscus kan zo namelijk sneller een deel van dit anders opgespaarde premiegeld in zijn zak steken. De worst die zij werknemers hierbij voorhoudt, is dat er langer gewerkt moet worden en dit die pensioenopbouw weer compenseert. Maar dat is naast zakkenvullerij ook nog eens koffiedikkijkerij. Want niemand kan zeggen of er dan wel voldoende werkgelegenheid is om zo verder je pensioen op te bouwen. Een rampscenario waarbij tegen die tijd relatief veel oudere werklozen in de bijstand belanden, is denkbaar. Maar daar hebben de beslissers van nu geen boodschap aan. Hun zak is dan gevuld.

Zoeken naar een pensioenpartner

Eerder merkte ik op dat Reed Elsevier zijn pensioenfonds in een bepaalde hoek drijft. Die is aansluiting bij een groter pensioenfonds zoals het Pensioenfonds Grafische Bedrijven (PGB). Dit maakt het leven voor de werkgever een stuk makkelijker. Misschien ook wel een beetje voor de deelnemers in het pensioenfonds. Het voormalig Misset-pensioenfonds spon er al wel garen bij. Schaalvergroting en kostenbesparing zijn hier weer de toverwoorden. Veel andere fondsen gingen SPEO voor. Het PGB heeft een grote aantrekkingskracht op kleinere fondsen. Achter de SPEO-schermen zullen de nodige verkenningen naar geïnteresseerde (fusie)overnamepartners, waaronder PGB, al wel hebben plaatsgevonden. Mocht het PGB SPEO zien zitten dan komt de Elsevierdirectie wellicht als „pleister op de wond" over de brug met een extra storting in de fondskas.

Harry Nijhuis

HOOFDREDACTIE: Harry Nijhuis **REDACTIE:** Ton Boogers
EINDREDACTIE: Ben Brouwer **VORMGEVING:** Jos Wachelder
BIJDRAGEN: Nic van Rossum, Hildegund Spaargaren
REDACTIEADRES: Veenweg 21a, 7055 BP Heelweg, Tel.: (0315) 24 14 72
E-MAIL: harwil@planet.nl **WEBSITE:** www.vgeo.nl

VRAGEN OF MEDEDELINGEN? Als er veranderingen optreden, bijvoorbeeld door verhuizing of overlijden, kunt u dit kenbaar maken bij onze penningmeester Ben Brouwer, Bastinglaan 54, 7006 EL Doetinchem. Tel.: (0314) 333528 E-mail: penningmeester@vgeo.nl
 Voor zaken betreffende bestuur en organisatie kunt u contact opnemen met Chris Ankersmit Asterlaan 32, 2111 BJ Aerdenhout. Tel.: (023) 5246042 E-mail: chrisankersmit@planet.nl

vervolg van pag.1

'Het zal nooit meer worden zoals het was'

Voor het VGEO-bestuur is één ding inmiddels duidelijk. "Het zal nooit meer worden als vroeger en vroeger is in dit geval nog maar een paar jaar geleden." Dit geldt zowel voor de gepensioneerden als werknemers. Een indruk van hoe het was en mogelijk gaat worden.

"Velen van ons konden rond hun zestigste stoppen met werken, maar de VUT is afgeschaft. In plaats van het eindlooppensioen werd een middellooppensioen ingevoerd.

Iedereen moet doorwerken tot de leeftijd van 67 jaar of nog langer. Maar oudere werknemers worden nog steeds liever afgedankt dan dat werkgevers serieus nadenken over mogelijkheden om werknemers ook die 67 jaar te laten halen. Terugkijkend moeten we concluderen dat wij gepensioneerden in een zeer gunstige tijd hebben gewerkt. De pensioenen zullen de inflatie niet meer bijhouden. Indexering wordt pas mogelijk vanaf een dekkingsgraad van 120%. Wanneer gaan we dat beleven? Om nog maar te zwijgen van het inhalen van de korting bij een dekkingsgraad van boven 130%.

De regering sleutelt

De regering sleutelt al jaren aan een 'toekomstbestendig' pensioen. Men wil de pensioenen stabiel maken. Dit houdt in dat kortingen minder snel worden opgelegd, maar ook indexeringen worden beperkt. De rente zal gemiddeld over twaalf maanden worden berekend in plaats van de huidige drie maanden. Maar de regering wil ook dat er grotere buffers worden aangehouden zodat pensioenfondsen minder snel in de problemen komen. Bovendien zullen nieuwe parameters voor het vermogen en bijgestelde sterftetabellen neerwaarts drukken op de dekkingsgraad. Bij tegenvallers moet van De Neder-

landsche Bank direct een herstelplan opgesteld worden. Het goede nieuws is dat tegenvallers over tien jaar mogen worden uitgesmeerd en er hoeft pas gekort te worden als de dekkingsgraad vijf jaar achter elkaar onder de 105% ligt. Het slechte nieuws is dat er voorlopig (vele jaren) niet geïndexeerd zal kunnen worden.

Geen cadeautjes

Is SPEO het enige pensioenfonds dat tegen al deze problemen aankijkt? Nee, heel beslist niet. Grote en kleine pensioenfondsen tobben met dezelfde problemen. Ja, ING, Philips, Shell etc. hebben honderden miljoenen in hun pensioenfondsen gestort, maar dat hebben zij niet voor niets gedaan. Het waren geen cadeautjes. Zij wilden er iets voor terug krijgen en dat hebben ze dus ook gekregen: een voor de werkgever goedkopere pensioenregeling en nooit meer bijstorten.

Ook Reed Elsevier Nederland wil voor nieuwe werknemers een goedkopere Individuele Beschikbare Regeling (in het Engels IDC) invoeren. Onder die regeling geeft de werkgever een vast bedrag aan de werknemer. Die kan daarmee dan bij een verzekeraar een pensioen opbouwen. Ons pensioenfonds SPEO kan daarvoor niet wegstijgen, de wereld verandert en wij moeten mee. Maar..... dat kan niet zonder dat SPEO met een (zeer) ruime dekkingsgraad wordt achtergelaten. Vooral ook gelet op de scheve verhouding tussen aantallen werknemers en gepensioneerden in de toekomst. In dit licht is het goed dat er

LIDMAATSCHAP EN CONTRIBUTIE VGEO-leden betalen jaarlijks € 14,- contributie. Een vrijwillige verhoging van deze bedragen wordt zeer op prijs gesteld. Contributie s.v.p. overmaken op postrekening 100802 t.n.v. Vereniging van Gepensioneerden Elsevier-Ondernemingen, Doetinchem. Nadere informatie Ben Brouwer Tel.: (0314) 333528 E-mail: penningmeester@vgeo.nl

DE VOLGENDE NIEUWSBRIEF VERSCHIJNT DECEMBER 2014. KOPIJ MOET UITERLIJK 21 NOVEMBER BINNEN ZIJN.

ES ELSEVIER SENIOREN NIEUWSBRIEF
 NIEUWSBRIEF

wetten bestaan die een werkgever geen vrij spel geven in pensioenland.

Blijven aanspreken

Wij blijven de directie aanspreken op haar morele verantwoordelijkheid ten opzichte van de pensioenen van haar werknemers en ex-werknemers. Op dit moment is VGEO (nog) niet aan zet. Als de directie wat wil zal zij met serieuze voorstellen moeten komen. Daarvoor moet zij ongetwijfeld over haar eigen schaduw heen stappen. Maar stil blijven staan lost niets op en dat kan een toekomstgerichte directie zich ook niet permitteren. Voor pensioenen wordt ongeveer 40 tot 50 jaar gespaard en gemiddeld 20 jaar van genoten. Dan kan een, in dit licht, tijdelijke directie in een toevallige periode, de inkomenszekerheid van haar werknemers na de pensioenleeftijd niet onderuit halen.

Wij en ook de actieven hebben flink wat minder pensioen dan we hadden en waarop we hadden mogen rekenen. Maar wij hebben nog steeds een pensioen. Wij blijven daarom SPEO steunen in alles wat nodig is om haar onderhandelingen tot een goed einde te brengen.

Wij houden u, als altijd, op de hoogte en zullen ons zo goed mogelijk voor de belangen van de gepensioneerden blijven inzetten!"

Gedwongen vertrek

De voorzitter van het pensioenfonds voor Schilders, Jan van Walssem, is gedwongen vertrokken. Dit gebeurde op last van De Nederlandsche Bank (DNB) aldus het Financieel Dagblad. DNB vond dat hij beter controle had moeten uitvoeren over de pensioenuitvoerder van het fonds. Van Walssem denkt dat hij ook moest vertrekken omdat hij 'onvoldoende gediensig' was. Het pensioenfonds voor schilders en glaszetters verzorgt het pensioen voor 115.000 mensen en heeft vijf miljard euro vermogen.

CBS: Meeste AOWers hebben nu extra pensioeninkomen

65-plussers zonder extra pensioeninkomen zijn volgens de statistieken bijna verdwenen. Daarentegen stijgt het aantal ouderen met een fors extra pensioeninkomen bovenop hun AOW volgens het Centraal Bureau voor de Statistiek. Aanleiding voor het kabinet om voor hogere inkomens de AOW te willen belasten.

Nog maar drieduizend alleenstaande vrouwen en duizend alleenstaande mannen moeten alleen rondkomen van hun AOW. Meer dan de helft van de twee miljoen huishoudens waar een AOW-uitkering terecht komt heeft een aanvullende inkomen van duizend euro of meer per maand. Van stellen die nog bij elkaar wonen heeft zelfs bijna driekwart maandelijks meer dan duizend euro bovenop de AOW te besteden. Een fors onderdeelje van het inkomen bovenop de AOW bestaat uit de partnertoeslag voor

AOW-gerechtigden die een partner hebben met een laag of geen inkomen. Deze toeslag wil staatssecretaris Jetta Klijnsma van sociale zaken per 1 januari 2015 afschaffen voor hoge inkomens. Haar voorstel is echter nog niet door de Eerste Kamer behandeld.

Vrouwen hebben achterstand

Overigens hebben vrouwen boven de 65 jaar flink minder geld uit te geven dan de mannen. Van de alleenstaande vrouwen ontving in

2012 ruim 17 procent hooguit 250 euro per maand bovenop de 1080 euro AOW. In het algemeen gesproken hebben vrouwen nog steeds een forse achterstand wat betreft de pensioenvoorziening. Ze ontvangen gemiddeld de helft minder aanvullend pensioen dan mannen.

Fiscalisering van de AOW

Voor het eind van de zomer zou het kabinet komen met een voorstel voor een extra belasting van AOWers met hogere inkomens. Mensen die naast hun AOW een aanvullend pensioen hebben zouden de komende 18 jaar elk jaar één procent meer belasting moeten betalen over hun aanvullend pensioen tot 25000 euro. „Hier is sprake van ouderendiscriminatie“, vindt Martin van Rooijen, oud-staatssecretaris van financiën en voorzitter van de Koepel van Nederlandse Verenigingen van Gepensioneerden (KNVG).

Verstoorde relaties tussen gepensioneerden en werkgever

Verstoorde relaties tussen pensioenfonds, de werkgever en belangenverenigingen van gepensioneerden komen meer voor. Multinational Philips is daarvan één voorbeeld.

Philips vindt de Federatie van Philips Verenigingen van gepensioneerden tegenover zich. Dit ondanks het feit dat werkgever Philips onlangs 600 miljoen euro stortte in de kas van dit pensioenfonds. De dekkingsgraad steeg daardoor drie punten. Mede hierdoor was zowaar een indexering van de pensioenen mogelijk van 0,3%. Maar dat vindt de Federatie zeer onvoldoende. De werkgever deed die storting ook niet zomaar. Er moest iets tegenover staan. Het Philipspensioenfonds ging namelijk over naar het zogenaamde 'Collective Defined Contribution' systeem (CDC). Daarbij is de premie voor vijf jaar vastgelegd. De werkgever hoeft bovendien niet meer bij te storten bij eventuele tekorten. De Philipsfe-

deratie houdt juridische acties nog achter de hand.

Nieuwe Arbeidsovereenkomst

Philips kwam de nieuwe pensioenregeling overeen met de werknemers op grond van een nieuwe Collectieve Arbeidsovereenkomst (CAO). Eenzelfde onderhandeling gaat nu spelen tussen de directie van Reed Elsevier en de Centrale Ondernemingsraad. Maar Reed Elsevier wil juist geen door het pensioenfonds voorgestelde nieuwe collectieve maar een nieuwe individuele pensioenregeling invoeren. Verder streeft zij hetzelfde na als bij Philips: kostenbesparing op de lange termijn en geen risicodeling meer. De onderhandelingen tussen de directie van Reed Elsevier en de vakbonden moeten nog beginnen. Hoe dan ook, evenals bij Philips zal één van de belangrijkste eisen zijn dat Reed Elsevier bereid is een aanzienlijk bedrag in de kas van pensioenfonds SPEO te storten alvorens tot echte onderhandelingen kan worden gekomen.

Directie wil eindelijk praten met de COR

De directie van Reed Elsevier Nederland wil in september een formeel gesprek aangaan met de Centrale Ondernemingsraad (COR). Zij wil met de COR op basis van de Wet op de Ondernemingsraden (WOR) haar voorgenomen verandering van de pensioenregeling toelichten en bespreken.

Voor de COR is het een bescheiden stap in de goede richting dat de directie nu in overleg wil treden. Voordien liet de directie het slechts bij een schriftelijke mededeling van een voorgenomen nieuwe pensioenregeling. De COR schreef de directie vervolgens niet akkoord te gaan met de voorgestelde nieuwe individuele pensioenregeling voor nieuwe en bestaande werknemers. De directie laat volgens de COR te veel vragen rond deze regeling nog onbeantwoord. Zij is het ook niet eens met de voorgenomen besparing. Uit het voorgelegde pensioenplan wordt ook niet duidelijk wat er met het pensioenfonds van Reed Elsevier gaat gebeuren.

Nieuw verantwoordingsorgaan wacht een zware taak

Onlangs trad bij SPEO het Verantwoordingsorgaan (VO) in functie. Dit medezeggenschapsorgaan beoordeelt en adviseert het pensioenfondsbestuur namens de actieve werknemers, gepensioneerden en de werkgever. Zij volgt de deelnemersraad op maar heeft nog slechts adviesbevoegdheden en geen instemmingsrecht meer.

In het orgaan zitten drie (pré)gepensioneerden. Alle vertegenwoordigers wacht een zware taak nu het fonds zich in slecht weer bevindt. Ze streven een evenwichtige belangenbehartiging na.

De acht vertegenwoordigers kozen onlangs tijdens hun eerste vergadering als voorzitter VGEO-lid Erik Ekker. De vertegenwoordiging ziet er verder als volgt uit: Rien Pranger (Reed Business) secretaris; Louis Pet (werknemer Elsevier) plaatsvervangend voorzitter en Jeroen Hogendorp (gepensioneerde) plaatsvervangend secretaris. De overige leden zijn Robert Bodde (werknemer Reed Business), Pim van Dokkum (gepensioneerde), mevrouw Rose l'Huillier (namens werkgever Reed Elsevier) en Maarten van Twisk (werknemer Elsevier).

VOORZITTER ERIK EKKER is namens de gepensioneerden inmiddels genoegzaam bekend onder de VGEO-leden. Hij maakte in de loop van 33 jaar carrière bij Reed Elsevier. Onder meer als redactioneel medewerker Bonaventura, hoofd en later directeur juridische zaken Elsevier NV, secretaris Reed Elsevier NV en directeur van de Amsterdamse holdingmaatschappijen.

Zijn motivatie is actief bij te dragen aan het herstel van SPEO naar een gezond fonds met een goede dekingsgraad. "Mijn juridische achtergrond en kennis van de corporate governance bij Reed Elsevier zullen hierbij van nut zijn."

PIM VAN DOKKUM (gepensioneerden)

Als afgestudeerd register accountant kwam hij in 1985 in dienst bij de interne accountants afdeling. De afdeling hield zich toen vooral bezig met financial audit en certificering van de interne jaarrekening van Elsevier NV. Hij was betrokken bij diverse acquisities.

Na de fusie met Reed veranderde

het takenpakket van financial naar operational audit. Als hoofd internal audit van REN was hij betrokken bij diverse onderzoeken in binnen- en buitenland. Hij heeft ook meegewerkt aan de integratie van de Nederlandse met de Engelse tak van internal audit tot een Europese afdeling.

De problematiek van pensioenfondsen interesseert hem. „Op verzoek van de VGEO was ik lid van het vorige verantwoordingsorgaan. Ik deed daar al enige kennis van pensioenen op en in het bijzonder van Speo.“ Hij wil die kennis niet verloren te laten gaan.

JEROEN HOGENDORP (gepensioneerden). Plaatsvervangend secretaris binnen het verantwoordingsorgaan. Hij kwam 1980 in dienst bij de Noord-Hollandsche Uitgeefmaatschappij als bureauredacteur. Eind jaren negentig stapte hij over naar applicatie management en was verantwoordelijk voor het Electronic Warehouse. Pensioen had

altijd al zijn interesse. Ook toen het nog ver van zijn bed was. "Tijdens mijn dienstverband wilde ik wel lid willen worden van de raad van deelnemers, maar drukke werkzaamheden verhinderden dat. Nu ik met prepensioen ben is er wel tijd, en wil ik me graag inzetten voor het verantwoordingsorgaan. Vooral omdat er zoveel op ons afkomt: nieuw pensioenstelsel, verlaagde opbouwpercentages, discussie over doorsneepremie, vergrijzing, korten, (niet) indexeren, etc. Met mijn nuchtere instelling denk ik een nuttige bijdrage te kunnen leveren."

SECRETARIS RIEN PRANGER

(Reed Business) doorliep een breed scala aan functies bij verscheidene bedrijven, laatstelijk bij Misset opgevolgd door Reed Business. Hij was onder meer (hoofd) redacteur. Kenmerkend is vooral zijn latere ervaring op het gebied van personeelszaken, salarisadministratie, arbeidsvoorwaarden en case-management. "Met name de afgelopen tien jaar heb ik me nadrukkelijk beziggehouden met de vele reorganisaties die Reed Business heeft gekend. Ik heb daarbij voornamelijk berekeningen gemaakt van afvloeiingsvergoedingen en schadeloosstellingen," aldus Rien.

Inzake pensioenen deed hij de nodige kennis op in de deelnemersraad van het pensioenfonds Misset en de deelnemersraad van SPEO. Er staat op pensioengebied nog veel te gebeuren benadrukt hij. „Ik wil me in het nieuwe verantwoordingsorgaan bij al die veranderingen inzetten voor de belangen van alle betrokkenen bij het fonds. Mijn voornaamste doel zal zijn de besluiten van het bestuur kritisch te volgen in het belang van de medewerkers die nog

pensioen opbouwen, de gepensioneerden en de slapers. Ik weet uit mijn ervaring dat die belangen soms tegenstrijdig zijn. Toch wil ik blijven proberen die belangen zo goed en zo evenwichtig mogelijk te behartigen."

ROSE L'HUILLIER (namens de werkgever). Zij is sinds 10 jaar werkzaam bij Elsevier en begon als een management trainee. Na diverse functies te hebben vervuld, kwam zij bij de journal publishing-organisatie terecht als uitgever van een portfolio van natuurkunde and astronomie journals. Op dit moment is zij director of strategy & Business Analytics binnen dezelfde organisatie (nu genaamd Global STM Journals). "In deze rol houd ik mij vooral bezig met het waarborgen, beschermen, en verbeteren van de competitieve positie van al onze wetenschappelijke journals, zodat wetenschappers en 'health professionals' het aantrekkelijk blijven vinden om bij ons te publiceren alsmede om onze artikelen te blijven lezen en te gebruiken.

Zij vindt het een goede zaak dat de werkgever ook vertegenwoordigd is in het orgaan. Het is belangrijk om een invalshoek van alle betrokken partijen te hebben bij discussies.

"Een andere belangrijke motivatie is dat voor mijn aanstelling jongere werknemers maar door één persoon werden vertegenwoordigd, en vrouwen helemaal niet. Ik ben blij dat ik de kans heb om deze groepen (werkgever, jongeren, vrouwen) te vertegenwoordigen."

MAARTEN VAN TWISK (werknemers Elsevier). Na het behalen van zijn master in Maastricht in internationale bedrijfskunde begon hij

acht jaar geleden bij Elsevier als management trainee. Na verschillende banen binnen het bedrijf is hij nu uitgever. Zijn portefeuille behelst 20 academische journals in economie en marketing. Tijdens zijn loopbaan bracht hij ook een aantal jaren in de Verenigde Staten door. Daar heeft hij ook ervaren hoe het is om onderdeel te zijn van een ander pensioenstelsel namelijk 'individual defined contribution', een regeling die Reed Elsevier nu ook in Nederland wil doorvoeren.

"Mijn interesse voor pensioenen is hier ontstaan. Nu hoop ik mijn bijdrage te kunnen doen aan een evenwichtige belangenbehartiging."

LOUIS PET (werknemers Elsevier). Kwam 1985 in vaste dienst bij Elsevier als bureauredacteur bij de sectie physics and material sciences. Sinds 2009 heeft hij de leiding over een team analisten dat zich bezig houdt met het online gebruik van strategische Elsevier producten zoals ScienceDirect en Scopus. Sinds 2011 was hij binnen het pensioenfonds al lid van de raad van deelnemers. Hij is lid van de centrale ondernemingsraad van Reed Elsevier Nederland en daardoor intensief betrokken bij de voorbereidingen op de voorgestelde veranderingen van de pensioenregeling. Pensioenafspraken weerspiegelen volgens hem zowel maatschappelijke verhoudingen in een land, alsmede het samenspel van de verschillende belangengroepen in een onderneming. "Ik ben eind 2014 dertig jaar in dienst bij Elsevier. In die periode heb ik gezien dat een evenwichtige verdeling van invloed over de belangengroepen essentieel is voor het doen en laten van een onderneming. Het invoeren van individuele pensioenregelingen is als een wig die wordt gedreven tussen groepen werknemers enerzijds, en actieven en gepensioneerden anderzijds. Deze individualisering tast op termijn op ontoelaatbare wijze de medezeggenschap van werknemers aan."

Wat vindt u daar nou van?

Zorg en twijfels over zorgplannen

Twijfel en zorgen over de nieuwe zorgplannen van de overheid spreken uit deze korte interviews. Hoe zal het straks worden? Er is een zeker begrip voor bezuinigingen maar kan de overheid de problemen wel overzien?

A.P. Bijleveld, Heerhugowaard

"Ik zit hier een beetje dubbel in. Ik begrijp de te nemen maatregelen. Er moet wat gebeuren. Dus ik pas mij aan. Ik vind wel dat die mensen die hun zorg echt niet zelf kunnen betalen, geholpen moeten worden. Dan moet je de partij kiezen, die daarvoor zorg draagt. Er mag niemand van de ouderen in de steek gelaten worden. Mensen in de omgeving van alleenstaanden moeten iets doen, bijvoorbeeld boodschappen doen voor wie die dat niet meer zelf kan."

Mevr. L.J.M. Gravestein-Paternotte, Amsterdam

"Ja, ik maak mij zorgen voor de toekomst, maar ik praat daar niet zo over. Je denkt natuurlijk: hoe moet het straks met mij. Voor mijn ouders werd nog wel gezorgd, maar wat wordt het met ons? Nu mankeer ik niets, maar hoe moet dat straks? Ze gaan huizen sluiten terwijl een golf van ouderen eraan komt. Je moet nu meer aan het particuliere segment denken, maar dat kan niet iedereen zich permitteren. De overheid kan de problemen nu nog niet overzien. De politici die behoeftige ouders hebben kunnen het be-

ter inschatten. In de praktijk is mantelzorg door de bureaus een utopie. Je moet daar niet afhankelijk van worden. Mijn moeder werd 97, wij als kinderen hielpen spontaan."

H.Nierse, Terheijden

"Ja, maar niet zo direct. Ik heb meestal een optimistische kijk. De overheid heeft de begroting overschreden, er moet iets gebeuren. Je moet je leven anders inrichten. In ons land wordt altijd naar de schrijnende gevallen omgekeken. Als jezelf afhankelijk wordt, zijn je emoties misschien anders. Nu redeneer je wat minder gevoelsmatig. De regering gaat fatsoenlijk met de problemen om, maar toch, de bezuinigingen doen pijn. Ook voor ouderen wordt bijgestuurd, de oppositie geeft wel tegengas."

Mevr. M.T.C. Schreuders, Amsterdam

"Ja, eigenlijk wel. Er wordt steeds meer beknot, wat je zo in de krant leest. Je heb wel zorg nodig. Je eigen risico wordt verhoogd. De verzekeringen hebben steeds meer geld, en de zorg wordt minder. Straks mag je niet eens meer je eigen arts uitzoeken. Soms moet je dan naar een andere arts toe, als je iets hebt. Je bent overgeleverd aan hun beslissingen. Nu nog niet, het staat alleen maar in de krant. De zorgverzekeraars hebben dan afspraken met een arts. Nu gaat het nog, maar in de toekomst wordt het slechter. Alles wordt minder, ook je pensioen."

De interviews zijn gehouden op 22 augustus 2014 door Hildegund Spaargaren

Lage rentevoet bederft hogere rendementen Jongeren pessimistischer over pensioen

De vijf grootste Nederlandse pensioenfondsen behaalden de eerste helft van dit jaar opvallend hoge beleggingsrendementen. Deze liepen op tot boven de acht procent. Zowel de aandelen als de obligaties deden het goed. Maar de dalende rentevoet bederft veel van die winst.

Het pensioenfonds voor de bouw spande de kroon met een rendement van 11,9%.

Keerzijde is dat fondsen van De Nederlandsche Bank al langer moeten uitgaan van een lage rentevoet. Die is mooi meegenomen voor banken maar niet voor pensioenfondsen. Pensioenfondsen worden daardoor namelijk gedwongen hun toekomstige financiële verplichtingen te vergroten. Ze hebben dus in theorie meer geld in kas nodig. Dat heeft weer een lagere dekkingsgraad tot gevolg. Dus wat enerzijds is gewonnen wordt

anderzijds weer verloren. De lage fluctuerende rentevoet, die in geen relatie staat tot meerjarige rendementen, is al jaren een doorn in het oog van pensioenfondsen.

Spreekprokkels

Het hele probleem met de wereld is dat gekken en fanatiekelingen altijd zo zeker van zichzelf zijn, maar verstandige mensen zo vol van twijfels.

Bertrand Russell

Wijsheid komt niet automatisch met ouderdom. Niets dan rimpels. Het is waar dat wijnen kunnen verbeteren met hun leeftijd. Maar dan ook alleen als de druiven goed waren.

Abigail van Buren

Jongeren pessimistischer over pensioen

Werknemers in de leeftijdsgroep van 45 tot 54 jaar zijn steeds pessimistischer over hun toekomstig pensioeninkomen. Ook de groep 25 tot 34-jarigen werd somberder over zijn oudedagsvoorziening. Dit blijkt uit een onderzoek dat is gehouden vanwege een onlangs gestart Nationale Pensioendebat.

Uit dit onderzoek treedt ook een opvallende tegenstelling aan het licht. Driekwart van de ondervraagden vond het een goed idee dat burgers kunnen meepraten over pensioenen. Maar nog geen twintig procent wil hier actief aan meedoen.

ALS U DIT MAAR WEET

Pensioenbeheerder APG wil een half miljard euro gaan investeren in Europese waterkrachtcentrales. Het richt zich vooral op Scandinavië. APG beheert een groot deel van de collectieve pensioenen in Nederland.

Ook 65-plussers waarderen de smartphone steeds meer. Onderzoek zou uitwijzen dat hier een groei plaatsvond van 82% aan gebruikers ten opzichte van vorig jaar. Maar ouderen gebruiken niettemin daarnaast ook vaak nog een vaste lijn.

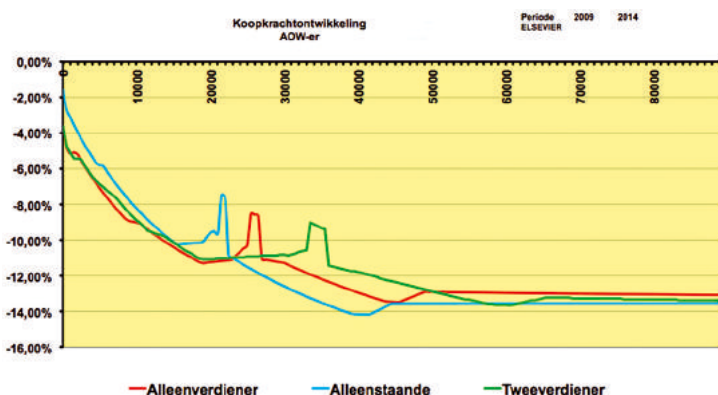
SPEO-gepensioneerden leverden veel koopkracht in.

SPEO-gepensioneerden moesten de afgelopen jaren flink aan koopkracht inleveren. Bijgaande grafiek geeft daarvan een beeld over de afgelopen vijf jaar. De bijna parallel lopende grafieklijnen aan het eind laten zien dat over de afgelopen vijf jaar Elsevier-gepensioneerden zo'n 13 procent aan koopkracht inleverden. Voor de berekening is gebruikgemaakt van de rekenmodel van de NVOG-werkgroep koopkracht. Er is rekening gehouden met de recente kortingen die SPEO doorvoerde evenals met niet verleende indexaties. De belastingschijven hebben een sterke invloed op de koopkracht. In dit model zijn ook de aangepaste AOW-bedragen per 1 juli 2014 en de iets gewijzigde inflatiecijfers voor 2013 en 2014 verwerkt.

De verhouding pensioeninkomens tweeverdieners is berekend met de formule 3:1, omdat dit een realistische inkomensverhouding tussen tweeverdieners is. Verder is bij de berekening ervan uitgegaan dat gepensioneerde en partner beiden geboren zijn voor 1946. Partners geboren na dat jaar ondervinden de nadelige gevolgen van de 'Bosbelasting'.

Ter verduidelijking: De horizontale as geeft de inkomens weer. Met 'Alleenverdiener' wordt bedoeld dat van twee partners er slechts één bedrijfspensioen opbouwde.

Ontwikkeling koopkracht cumulatief 2010-2014 (Bron: NVOG Werkgroep Koopkracht)

Mooie halfjaarcijfers Reed Elsevier

De halfjaarcijfers van Reed Elsevier zien er goed uit. De omzet steeg met drie procent vergeleken met dezelfde periode vorig jaar tot 3 miljard 473 miljoen euro. Tweederde daarvan wordt verdiend met digitale informatie.

Het bedrijfsresultaat bedroeg het afgelopen half jaar 1 miljard 49 miljoen euro. Dat is 5% meer dan in 2013. Tijdens een persconferentie werd topman Erik Engstrom gevraagd

of er binnen Reed Elsevier nog wel toekomst is voor publicatiebladen als New Scientist en weekblad Elsevier. Volgens Engstrom wel. Zij dienen specifieke doelen en zijn van goede kwaliteit vindt hij. Hij wil bovendien rekening houden met het historisch erfgoed van Elsevier. Bij Reed Business, dat voornamelijk vakbladen uitgeeft, vond een belangrijke toevoeging plaats. Aan dit inmiddels sterk afgeslankte bedrijf is de snelgroeende divisie data-management en data-analyse toegevoegd. Zo wordt hoogstaande technologie voor databases samengevoegd met informatie uit de specifieke bedrijfssectoren van vakbladen.

< Ingezonden brief >

Een morele verplichting (2)

Een hartenkreet, de ingezonden brief van Tilly de Wilde-Sijpesteijn en Jan de Waal in Elsevier Senioren 64 van juni 2014. Een meerderheid van het bestuur heeft voor de belangen van de werkgever gekozen en laat de leden in de steek. Dit is in strijd met de statutaire doelstelling, zoals terecht vermeld in de brief.

Opeens is de VGEO een verdeeld huis! Aan deze situatie dient op korte termijn een eind gemaakt worden. De algemene ledenvergadering heeft de hoogste macht in de vereniging en moet het VGEO bestuur tot de orde roepen. De enige mogelijkheid hiertoe is een buitengewone ledenvergadering bijeen te roepen en het bestuur opdracht te geven de belangen van de leden te behartigen. Het bijeenroepen van een buitengewone ledenvergadering is geregeld in artikel 9 lid 2b.

In deze, voor de Elsevier gepensioneerde, moeilijke tijd is eensgezindheid nodig en geen tweedracht. Het is te hopen, dat er een oplossing komt en dat leden en bestuur eensgezind ten strijde kunnen trekken. Als dit niet lukt zullen er 'koppen moeten rollen', zoals voorzien in art. 6 lid 8 van de statuten. Een buitengewoon onwenselijk perspectief. Met Tilly en Jan zijn ongetwijfeld alle VGEO'ers boos en teleurgesteld over de gang van zaken.

Ger van der Veen, Ruinen

VGEO wil graag uw mailadres weten.

Volgens onze administratie heeft meer dan de helft van onze VGEO-leden een E-mailadres. Dat is een mooie score. Maar er moeten er meer zijn. Voor een goede en snellere communicatie met onze leden is een Emailadres van groot belang. Wie zijn Emailadres nog niet aan ons doorgaf vragen wij daarom dit alsnog te doen. Ook van belang is dat U ons ook een veranderd mailadres doorgeeft.. Verzendt uw adressen s.v.p. naar bestuurslid Ben Brouwer, penningmeester@vgeo.nl. Zo krijgt onze organisatie een completer beeld van haar leden. Dit biedt nieuwe mogelijkheden om U snel van informatie te voorzien. Als zich bijvoorbeeld acute en belangrijke ontwikkelingen voordoen bij het pensioenfonds waarover wij U snel willen informeren. Om druk- en verzendkosten van de Nieuwsbrief te beperken is het bijvoorbeeld ook mogelijk de Nieuwsbrief digitaal naar uw mailadres te sturen. Overigens blijven we uiteraard onze leden die geen pc en internet hebben in de toekomst schriftelijk en in drukvorm van de nodige informatie voorzien.

Nic van Rossum: Dwars in ruste

Mijn feiten tegenover de meningen van Fokko Covers

Onze SPEO-directeur Fokko Covers voelt zich niet boven alle kritiek verheven. Hij had zich mijn column in onze Nieuwsbrief nr. 63, waarin ik het beleggingsbeleid van SPEO kraakte, langs zijn kouwe kleren kunnen laten afglijden, zoals hij bij mijn eerdere columns over hetzelfde onderwerp heeft gedaan.

Maar nu was kennelijk de maat vol en hield hij op de Algemene Ledenvergadering van onze VGEO een speech die voornamelijk tegen mijn schrijfsels was gericht. Jammer dat ik er niet bij kon zijn, dan had ik hem ter plekke van repliek kunnen dienen. Nu ben ik aangewezen op de samenvatting van Covers' palaver die onze hoofdredacteur Harry Nijhuis in Nieuwsbrief nr. 64 heeft geschreven. En de inhoud daarvan kan ik niet over mijn kant laten gaan.

Toch is dat voor een journalist - ook al is hij al 13 jaar met pensioen - een tikkeltje tricky. Fokko Covers blijkt zijn toespraak niet op papier te hebben gezet. Maar mij is van verschillende kanten verzekerd dat Harry's samenvatting correct is en dat Covers met geen woord is ingegaan op de kern van mijn kritiek, namelijk dat het nieuwe beleggingsbeleid een zodanige ramp is geworden dat het eens zo rendabele pensioenfonds SPEO sinds 2008 op letterlijk elk terrein niet alleen beroerder heeft gepresteerd dan het gemiddelde pensioenfonds, maar ook vele malen slechter dan vergelijkbare pensioenfonds. Tegenover deze keiharde feiten stelt Covers alleen meningen en zelfs die zijn discutabel.

De feiten zijn:

1. In 2007 gaf SPEO het beleggingsbeleid in handen van externe vermogensbeheerders. Dat leidde o.a. tot verdrievoudiging van de beheerskosten. Maar dramatischer was:
2. dat in 2008 de dekkingsgraad van 137 naar 82% (-55 procentpunt) in elkaar klapte. Op het vermogen werd een verlies geleden van € 130 mln., oftewel min 20%: het dubbele van het gemiddelde vermogensverlies van de Nederlandse pensioenfonds in het rampjaar 2008.

3. In de jaren daarna bleef de dekkingsgraad 10 tot 15% achter bij vergelijkbare fondsen. SPEO behoorde tot ongeveer de helft van de pensioenfonds die niet meer indexeerden.

4. In april 2013 bevond SPEO zich onder de slechts 13% van pensioenfonds die moesten korten en wel met 3,3%, tegenover een gemiddelde korting van 1,5%. Slechts 4% van de fondsen moesten in april van dit jaar wederom korten, waaronder wederom SPEO en wederom aanmerkelijk meer dan gemiddeld.

5. De vergelijking met andere pensioenfonds wordt nog schrijnender als men bedenkt dat de directie van Elsevier nog eens € 54 mln. bijpaste.

Mijn conclusie was dat al die ellende veroorzaakt is door de geforceerde overgang van zgn. "passief" naar "actief" beleggingsbeleid.

Fokko Covers zegt nu geen spijt te hebben van het uitbesteden van het beleggingsbeleid, terwijl hij eerder betoogde dat hij de vermogensbeheerders teveel vrijheid heeft gegeven. Vervolgens houdt hij een vaag verhaal over veranderende beleggingsomstandigheden, rentedekking, kwetsbaarheid van één man, noodzaak tot internationalisering e.d. Nou dat laatste pakte faliekant uit met het verlies van 27% op belegging in twee niet-beursgenoteerde Europese vastgoedfondsen. Het aandeel van bedrijfsobligaties moet van 70 naar 30%. Zeventig procent in bedrijfsobligaties? Dat past absoluut niet in het vroegere rendabele 'passieve' beleggingsbeleid.

Maar welk excuus Covers ook aanvoert voor het uitbesteden en de slechte resultaten (veranderende beleggingsomstandigheden, overgang van rekenrente op swaprente, rentedekking, eisen van de Nederlandsche Bank etc.) hadden vergelijkbare fondsen niet diezelfde problemen? Geen woord over het onloochenbare feit dat SPEO het ten opzichte van vergelijkbare fondsen jarenlang aanmerkelijk slechter heeft gedaan.

Dat was en is de kern van mijn kritiek. Deze feiten worden van geen kant ontzenuwd door de zweverige meningen van de SPEO-directeur.

Reacties: n.van.rossum@wanadoo.fr

Chris Ankersmit in beleggingscommissie:

'Prudent kijken naar positie van gepensioneerden'

Beleggingen zijn van levensbelang voor de continuïteit van pensioenfondsen. Ook voor het Elsevier-pensioenfonds (SPEO). Nog meer dan in het verleden. Dit vanwege de al jaren lage rentevoet en de druk om premies laag te houden.

Des te belangrijker wordt dus ook de controlerende en adviserende rol van een beleggingscommissie. Sinds kort maakt VGEO-bestuurslid Chris Ankersmit onafhankelijk deel uit van deze commissie. Hij boogt op een brede ervaring. Juiste keuzes maken voor een optimaal beleggingsresultaat ziet hij als een uitdaging.

De beleggingscommissie bestaat uit zeven leden. Twee hebben zitting namens het bestuur van SPEO. Verder zijn er twee vertegenwoordigers van de uitvoeringsorganisatie, te weten de directeur van SPEO, en de directeur beleggingen van SPEO. Verder bestaat de commissie uit drie onafhankelijke externe deskundigen, te weten een oud-directeur beleggingen van een ander pensioenfonds (tevens voorzitter van de commissie) en een directeur beleggingen van een ander pensioenfonds. Chris wordt ook als extern lid beschouwd.

Je hebt op basis van je studie en beroepservaring al de nodige kennis op beleggingsgebied. Kan je daar iets meer over vertellen?

"Ik ben van huis uit econoom. In mijn bijna 30 jaar bij (Reed) Elsevier werkte ik altijd in financiële functies. Namens de werkgever zat ik een aantal jaren in het bestuur van SPEO. Bovendien was ik een aantal jaren lid van de beleggingscommissie oude stijl. De afgelopen jaren was ik namens de gepensioneerden lid van het vorige verantwoordingsorgaan. De ontwikkelingen op de financiële markten volg ik heel intensief en met grote interesse. Maar de echte experts zijn de andere twee externe leden van de Beleggingscommissie."

Kijk je als gepensioneerde met een andere bril naar het beleggingsbeleid dan de overige commissie leden?

"De beleggingscommissie wordt in zijn adviserende rol geacht met de belangen van alle deelnemers van ons pensioenfonds rekening te houden. Daarbij moet wel met een zekere prudentie worden gekeken naar de positie van de gepensioneerden die een andere tijdshorizon hebben dan de nog werkende deelnemers."

Wat zie je als de belangrijkste taken van een beleggingscommissie?

"De taken en verantwoordelijkheden van de Beleggingscommissie zijn heel duidelijk omschreven. Hij toetst, adviseert en beoordeelt, gevraagd en ongevraagd, de voorstellen van de overige betrokkenen bij het beleggingsbeleid, te weten bestuur en directie van SPEO, externe vermogensbeheerders en externe consultants, zoals Ortec."

Hoe groot is jullie invloed?

"Ik zit nog maar sinds 1 juni van dit jaar in de beleggingscommissie. Maar op grond van mijn ervaringen tot nu toe wordt zeer goed naar onze adviezen geluisterd."

Beleggingen dragen in belangrijke mate bij aan de vermogensopbouw van het fonds. Wordt dit nog belangrijker?

"Het beleggingsresultaat was en is een belangrijke factor, samen met de premieinkomsten, voor het pensioenfonds. Het fonds moet daarmee aan de toekomstige verplichtingen van actieven en gepensioneerden kunnen voldoen. Met de te maken keuzes wordt geprobeerd het beleggingsresultaat te optimaliseren. Keuzes zoals op het gebied van het strategisch beleggingsbeleid, de verhouding zakelijke waarden (aandelen), vastrentende waarden (obligaties) en de mate van afdekking van het renterisico. Mede bepalend daarvoor is een zo goed mogelijke inschatting van de toekomstige ontwikkelingen op de financiële markten."

Valt er op het gebied van kostenbeheersing nog wat te winnen?

"Dit is een aspect dat continue de aandacht heeft. Met name ook de directe en indirecte vergoedingen die aan de externe vermogensbeheerders worden betaald. Daarbij moet ook een afweging worden gemaakt inzake het potentiële meerdere rendement dat wordt verwacht bij een actief beheer van de zakelijke waarden portefeuille. Dit wordt alleen maar belangrijker bij de huidige zeer lage rentestanden."

Ongelijke rentevoeten zijn nadelig voor ouderen

Staatssecretaris Klijnsma van Sociale Zaken diende onlangs bij de Tweede Kamer het wetsvoorstel 'Aanpassing financieel toetsingskader werken en gepensioneerden' in.

Dit bevat een voor gepensioneerden nadelige tegenstrijdigheid in de gehanteerde rentevoeten. Aldus de overkoepelende organisaties voor belangenverenigingen van gepensioneerden waaronder de NVOG.

De pensioenpremies worden namelijk met een andere rentevoet berekend dan de financiële verplichtingen die pensioenfondsen worden opgelegd. De beslissing of pensioenen gekort worden is afhankelijk

van de berekening van verplichtingen. Berekend is dat door dit niet toepassen van een gelijke rentevoet er drie miljard euro per jaar wordt overgedragen ten nadele van ouderen. De koepelorganisaties vinden dit principieel onjuist. Bepleit wordt daarom dat dezelfde rentevoet wordt toegepast bij zowel de pensioenpremies als de verplichtingen die fondsen worden opgelegd.

"Het koopkrachtverlies dat gepensioneerden sinds de crisis opliepen, kan door de pensioenhervorming die het kabinet heeft aangekondigd, vrijwel niet meer worden goedgeemaakt."

Dennis van Ek
(Mercer)

'Grafische bedrijven' trekt veel pensioenfondsen aan

Opmerkelijk veel kleinere pensioenfondsen vonden aansluiting bij het Pensioenfonds Grafische Bedrijven (PGB). Sinds 2010 liefst zeventien constateert Het Financieel Dagblad. Dit leidde tot wrevel bij Verzekeraars die dit als oneerlijke concurrentie ervaren.

"Als we ons fonds niet hadden verbreed zouden we mogelijk zelf een schaalgrootteprobleem hebben," volgens PGB-bestuurder Huub Elzerman. "We hingen niet en reageren alleen op een vraag van een fonds. De Nederlandsche Bank heeft gezegd dat we in Nederland van zo'n 400 naar 100 fondsen gaan. Dus moeten wij grenzen over." Hij reageert hiermee op de kritiek dat zich nu ook fondsen bij PGB aansluiten die geen relatie met de grafische sector hebben. Op het moment dat een pensioenfonds overstapt naar een ander pensioenfonds moet er sprake zijn van een gelijke dekkingsgraad. Eventuele overschotten worden omgezet in hogere opgebouwde aanspraken. Verzekeraars raken geïrriteerd doordat zij steeds minder dominant worden in de overname van pensioenfondsen. In 2011 haalden zij 70 procent van de liquiderende fondsen binnen. In de eerste helft van dit jaar was dat de helft. Dit blijkt uit cijfers van De Nederlandsche Bank.

IN MEMORIAM

Het volgende lid is ons ontvallen:
J.H.H. Nieboer Amersfoort

WELKOM Als nieuwe leden heten wij van harte welkom:
De Heer J.M. Wilk, Amstelveen
Mevrouw P.J. van den Berg, Amsterdam
De Heer C.C.M. van der Miessen, Arnhem